

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาลำตะคอง
กรณีศึกษา : ชุมชนทุ่งสว่าง – ศาลาดอย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2543

ISBN 974-663-589-1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

อพ
๔ ๖๑๘๓
๒๕๔๓
ค.๓

3836304 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

; วท.ม.(เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม / ชุมชน / การพัฒนาแหล่งน้ำ / ลำตะคอง

นิสัถ์ นวลกำแหง : การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาลำตะคอง กรณีศึกษา :

ชุมชนทุ่งสว่าง-ศาลาลอย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (THE STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION ON LAMTAKONG DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF TUNGSAWANG-SALALOY COMMUNITY, MUANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุชาติ นวกวงษ์, วท.ม., ปกรณ์ สุวานิช, วท.ม., สุวัฒนา ธาณานิติ, Ph.D.

126 หน้า. ISBN 974-663-589-1

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความต้องการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งน้ำลำตะคอง รวมถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาลำตะคอง เพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งน้ำ โดยปัจจัยที่ทำการศึกษา แบ่งเป็น ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้ด้านมลพิษทางน้ำ การใช้ประโยชน์จากลำตะคอง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน สถานภาพในชุมชน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำ และการร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม/องค์กรภายนอก โดยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากประชาชนตัวอย่างจำนวน 250 ราย อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกระตุ้น กับระดับความต้องการและระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาลำตะคอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis Of Variance : ANOVA) และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่(Multiple Classification Analysis : MCA) นอกจากนั้นยังใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาลำตะคองอยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับการมีส่วนร่วมในปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำ หรือถ้าหากพิจารณาจากระดับความลึกของการมีส่วนร่วมแล้วพบว่าอยู่ในขั้นพื้นฐาน คือเป็นเพียงผู้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาลำตะคองจากรัฐเท่านั้น และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาลำตะคอง ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน สถานภาพในชุมชน การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำ และการร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม/องค์กรภายนอก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ หน่วยงานของรัฐ ควรจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในโครงการทางด้านสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเพิ่มการเผยแพร่ข่าวสารและผลกระทบของมลพิษทางน้ำแก่ชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาลำตะคอง สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เสีย และพัฒนาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกันทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และชุมชน

3836304 ENRD/M : MAJOR : ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT ;

M.Sc. (ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT)

**KEY WORDS : PARTICIPATION / COMMUNITY / WATER RESOURCE DEVELOPMENT /
LAMTAKONG**

**NISAPAT NUALKAMHAENG : THE STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION ON
LAMTAKONG DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF TUNGSAWANG-SALALOY COMMUNITY,
MUANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE. THESIS ADVISORS : SUCHART
NAWAKAWONG, M.Sc., PAKHORN SUWANICH, M.Sc., SUWATTHANA THADANITHI, Ph.D.**

126 p. ISBN 974-663-589-1

This study analyzes the need for participation and the participation level in developing Lamtakong water channel together with the factors which affected the cooperation of people in developing the Lamtakong water channel in order to suggest how to increase participation of the people in managing the water channel. The main factors in this study are personal factors and stimulating factors, which include the level of study, knowledge about water pollution, Lamtakong usage, length of time living in the area, membership in community groups, status, information about the reservation and development of water resources as well as participation in activities held by outside groups and organizations. Questionnaires were collected from 250 samples. The data were then analyzed by means of percentage, arithmetic mean, standard deviation, analysis of variance and multiple classification analysis. Furthermore, indepth information was gathered thru interviews with the leaders of the community as well as some local officers.

The results of the study revealed that the need for participation level of most people in the community is at a moderate level and their participation level is low. In this regard the people were basically passive receivers. It is also found that factors affecting the need for participation and the participation level are: being members of community groups, status and information gathering about the reservation and development of the water channel as well as participating in activities held by the outside groups and organizations.

The suggestions from the results of this study are that government sectors should provide opportunity for people to participate in decisions about environmental projects as well as encourage the participation of the community by announcing information about water pollution effects in order to create consciousness and stimulate participation in developing Lamtakong, support local awareness in solving water pollution and develop cooperation in solving environmental problems among the government sectors, non-government organizations and communities as well.